СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA
EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL
CVRIA
LUXEMBOURG

PRESUDA SUDA

5. veljače 1963.*

U predmetu 26/62,

povodom zahtjeva koji je sukladno članku 177. stavku 1. točki (a) i stavku 3. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice Sudu uputio Tariefcommissie, nizozemski upravni sud koji odlučuje u zadnjem stupnju povodom tužbi u fiskalnim sporovima, u postupku između

Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend en Loos NV, sa sjedištem u Utrechtu, koje zastupaju H. G. Stibbe i L. F. D. ter Kuile, odvjetnici u Amsterdamu, s adresom za dostavu u Generalnom konzulatu Nizozemske u Luksemburgu

i

Nederlandse Administratie der Belastingen, koje zastupa inspektor za uvozne naknade i trošarine iz Zaandama, s adresom za dostavu u Generalnom konzulatu Nizozemske u Luksemburgu,

za donošenje prethodne odluke o sljedećim pitanjima:

1. Ima li članak 12. Ugovora o osnivanju EEZ-a učinak u unutarnjem pravu, u smislu da se pravni subjekti država članica mogu na temelju tog članka pozvati na subjektivna prava koja je sud dužan zaštititi?

2. U slučaju potvrdnog odgovora, je li primjena uvozne naknade od 8 % na urea-formaldehid koji je tužitelj u glavnom postupku uvezao iz Savezne Republike Njemačke u Nizozemsku predstavljala nedopušteno povećanje u smislu članka 12. Ugovora o osnivanju EEZ-a ili se u konkretnom slučaju radilo o primjerenoj promjeni uvozne naknade primjenjive prije 1. ožujka 1960., koju ne treba smatrati zabranjenom na temelju članka 12. bez obzira na to što je riječ o aritmetičkom povećanju?

SUD

u sastavu: A. M. Donner, predsjednik, L. Delvaux i R. Rossi, predsjednici vijeća, O. Riese, Ch. L. Hammes (izvjestitelj), A. Trabucchi i R. Lecourt, suci,

nezavisni odvjetnik: K. Roemer,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

I – Postupak

Regularnost postupka povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je sukladno članku 177. Ugovora o osnivanju EEZ-a Sudu uputio Tariefcommissie, sud u smislu navedenog članka, nije predmet nikakvog prigovora.

Osim toga, Sud u tom pogledu nije naišao na povrede na koje pazi po službenoj dužnosti.

II – Prvo pitanje

A – Nadležnost Suda

Nizozemska i belgijska vlada osporavaju nadležnost Suda tvrdeći da u predmetnom slučaju nije riječ o zahtjevu koji se tiče tumačenja, nego je u vezi s primjenom Ugovora u kontekstu ustavnog prava Nizozemske.

Posebno ističu da Sud u konkretnom slučaju nije nadležan odlučivati o tome imaju li odredbe Ugovora o osnivanju EEZ-a prednost pred nizozemskim zakonima ili pred drugim ugovorima koje je Nizozemska zaključila i koji su postali dijelom njenog pravnog sustava. Rješavanje takvog problema ulazilo bi u isključivu nadležnost nacionalnih sudova, što podliježe tužbi prema uvjetima određenim u člancima 169. i 170. Ugovora.

Međutim, u ovom predmetu od Suda nije zatraženo da odluči o primjeni Ugovora prema načelima nizozemskog unutarnjeg prava, što je i dalje u nadležnosti nacionalnih sudova, nego se od njega traži da u skladu s člankom 177. točkom (a) Ugovora protumači doseg članka 12. Ugovora u kontekstu prava Zajednice i u odnosu na učinke koje on ima na pojedince.

Navedeni je argument stoga pravno neosnovan.

Belgijska vlada osim toga ističe da je Sud nenadležan jer, bez obzira na to kakav odgovor Sud dao na prvo pitanje koje je postavio Tariefcommissie, on neće biti relevantan za rješavanje spora o kojem taj sud vodi postupak.

Međutim, da bi Sud mogao biti nadležan u ovom predmetu potrebno je i dovoljno da se postavljeno pitanje nedvojbeno odnosi na tumačenje Ugovora.

Razlozi koji su mogli navesti nacionalni sud da postavi određena pitanja, kao i važnost koju dotični sud pripisuje tim pitanjima u kontekstu predmeta koji rješava, ne podliježu ocjeni Suda.

Iz teksta postavljenih pitanja proizlazi da se ona odnose na tumačenje Ugovora.

Sud je stoga nadležan na njih odgovoriti.

Slijedom navedenog, ovaj argument je također neosnovan.

B – Osnovanost zahtjeva

Tariefcommissie na prvom mjestu postavlja pitanje ima li članak 12. Ugovora izravan učinak u unutarnjem pravu u tom smislu da se državljani država članica mogu na osnovi tog članka pozvati na subjektivna prava koja je sud dužan zaštititi.

Kako bi se utvrdilo mogu li odredbe međunarodnog ugovora imati takav doseg, nužno je razmotriti duh, međusobne odnose i tekst tih odredaba.

Cilj Ugovora o osnivanju EEZ-a je uspostavljanje zajedničkog tržišta čije se funkcioniranje izravno tiče pravnih subjekata u Zajednici, a to znači da je navedeni Ugovor više od sporazuma koji stvara uzajamne obveze samo između država ugovornica.

Ovaj stav nalazi potvrdu u preambuli Ugovora koja se ne poziva samo na vlade nego i na narode, a još je jasnije potvrđen osnivanjem tijela kojima se institucionaliziraju suverena prava čije izvršavanje ne utječe samo na države članice nego i na njihove građane.

Nadalje, valja primijetiti da su državljani država članica koje okuplja Zajednica pozvani surađivati u funkcioniranju Zajednice putem Europskog parlamenta i Gospodarskog i socijalnog odbora.

Pored toga, uloga koju Sud ima na temelju članka 177. čiji je cilj osigurati da nacionalni sudovi jedinstveno tumače Ugovor, potvrđuje da su države prihvatile da pravo Zajednice ima autoritet na koji se njihovi državljani mogu pozivati pred tim sudovima.

Slijedom navedenog valja zaključiti da Zajednica predstavlja novi pravni poredak međunarodnog prava u čiju su korist države ograničile, premda u ograničenim

područjima, svoja suverena prava i čiji su subjekti ne samo države članice nego i njihovi državljani.

Iz toga slijedi da pravo Zajednice, neovisno o zakonodavstvu država članica, uz to što propisuje obveze za pojedince, također im daje i prava koja postaju dijelom njihovog pravnog nasljeđa.

Ta prava ne nastaju samo kad je njihovo ostvarivanje izričito propisano Ugovorom, nego i na temelju obveza koje Ugovor na jasno određen način postavlja kako pojedincima tako i državama članicama i institucijama Zajednice.

Uzimajući u obzir odnos između različitih odredaba Ugovora koje uređuju carine i davanja s istovrsnim učinkom, valja naglasiti da članak 9. koji Zajednicu temelji na carinskoj uniji sadrži osnovno pravilo o zabrani takvih carina i davanja.

Navedena odredba nalazi se na početku dijela Ugovora u kojem se određuju „temelji Zajednice“, a primijenjena je i izražena u članku 12.

Tekst članka 12. sadrži jasnu i bezuvjetnu zabranu koja nije obveza na činjenje već obveza na suzdržavanje od činjenja.

Navedena obveza pritom nije podvrgnuta nikakvoj rezervi država članica koja bi njezinu primjenu učinila ovisnom o donošenju kakvog pozitivnog propisa unutarnjeg prava.

Sama narav ove zabrane čini je potpuno prilagođenom za to da proizvodi izravne učinke u pravnim odnosima između država članica i njihovih pravnih subjekata.

Za primjenu članka 12. nije potrebna zakonodavna intervencija od strane država.

Činjenica da su prema navedenom članku adresati obveze na suzdržavanje od činjenja države članice ne znači samim time da njihovi državljani od nje ne mogu imati koristi.

Osim toga, pogrešno je postavljen argument koji su tri vlade istaknule u svojim pisanim očitovanjima dostavljenim Sudu, a koji se poziva na članke 169. i 170. Ugovora.

Činjenica da navedeni članci Ugovora ovlašćuju Komisiju i države članice da protiv države koja nije ispunila svoje obveze podnesu tužbu Sudu ne znači da se u tom slučaju pojedinci ne mogu pozivati na iste obveze pred nacionalnim sudom. Ni činjenica da Ugovor Komisiji daje sredstva za osiguravanje ispunjenja obveza upućenih svojim pravnim subjektima također ne isključuje mogućnost da se pojedinci pozovu na povrede tih istih obveza u sporovima među pojedincima pred nacionalnim sudovima.

Ograničavanje pravne zaštite zbog povrede članka 12. od strane država članica samo na postupke koji se vode na temelju članaka 169. i 170. onemogućilo bi izravnu sudsku zaštitu subjektivnih prava njihovih državljana.

Postoji rizik da bi posezanje za postupkom na temelju navedenih članaka bilo neučinkovito, ukoliko je isti trebao biti pokrenut nakon izvršenja nacionalne mjere koja je u suprotnosti s odredbama Ugovora.

Pored nadzora o kojem skrbe Komisija i države članice, sukladno člancima 169. i 170., učinkovitom nadzoru pridonosi i pažnja pojedinaca zainteresiranih za zaštitu svojih prava.

Iz izloženog proizlazi da prema duhu, međusobnom odnosu i tekstu odredaba Ugovora članak 12. valja tumačiti u smislu da proizvodi izravne učinke i daje subjektivna prava koja su nacionalni sudovi dužni zaštititi.

III – Drugo pitanje

A – Nadležnost Suda

Prema očitovanjima belgijske i nizozemske vlade, formulacija ovog pitanja prije nego što se na njega odgovori zahtijeva ocjenu Suda o carinskoj klasifikaciji urea-formaldehida uvezenog u Nizozemsku, a o kojoj Van Gend en Loos i inspektor za uvozne naknade i trošarine u Zaandamu imaju različito shvaćanje uzimajući u obzir „Tariefbesluit“ iz 1947.

Prema isti navodima, pitanjem se ne traži tumačenje Ugovora, nego se ono tiče primjene nizozemskih carinskih propisa na klasifikaciju aminoplasta, što je izvan nadležnosti koja je Sudu Zajednice povjerena na temelju članka 177. točke (a).

Prema tome, zahtjev koji je podnio Tariefcommissie izlazi iz nadležnosti Suda.

Međutim, pravi smisao pitanja koje je postavio Tariefcommissie jest je li, pravno gledano, stvarno povećanje carine koja se obračunava na određeni proizvod i koje nije rezultat povećanja carinske stope, nego nove klasifikacije proizvoda uslijed promjene njegova carinskog opisa, suprotno zabrani iz članka 12. Ugovora.

Promatrano na taj način, postavljeno se pitanje odnosi na tumačenje navedene odredbe Ugovora i, preciznije, na značenje koje treba pridati pojmu davanja koja su se primjenjivala prije nego što je Ugovor stupio na snagu.

Sud je stoga nadležan donijeti odluku o ovom pitanju.

B – Osnovanost zahtjeva

Iz teksta i odnosa među dijelovima odredbe članka 12. Ugovora proizlazi da se, kako bi se utvrdilo jesu li carine ili davanja s istovrsnim učinkom bili povećani

suprotno zabrani sadržanoj u navedenom članku, mora voditi računa o carinama i pristojbama koje su se stvarno primjenjivale na dan stupanja Ugovora na snagu.

Nadalje, s obzirom na zabranu iz članka 12. Ugovora, takvo nedopušteno povećanje može proizaći kako iz promjene tarife, što dovodi do klasifikacije proizvoda u razred koji je jače opterećen davanjem, tako i iz stvarnog povećanja carinske stope.

Manje je bitno na koji je način provedeno povećanje carine, s obzirom na to da je po stupanju Ugovora na snagu isti proizvod u istoj državi članici bio opterećen višom stopom.

Sukladno gore izloženom tumačenju, primjena članka 12. u nadležnosti je nacionalnog suda koji mora ispitati je li carinskim mjerama koje je uvela Nizozemska proizvod na koji se primjenjuje davanje, u konkretnom slučaju urea-formaldehid iz Savezne Republike Njemačke, opterećen uvoznom naknadom koja je viša od one koja se primjenjivala 1. siječnja 1958.

Sud nije nadležan provjeravati osnovanost oprečnih shvaćanja koja su mu po tom pitanju iznesena u postupku, već odlučivanje valja prepustiti procjeni nacionalnih instanci.

IV – Troškovi

Troškovi koje potražuju Komisija EEZ-a i vlade država članica koje su Sudu podnijele očitovanja ne nadoknađuju se.

U predmetnom slučaju ovaj postupak ima za stranke značaj prethodnog pitanja u okviru spora koji se vodi pred Tariefcommissie. O troškovima će stoga odlučiti taj sud.

Slijedom navedenog:

uzimajući u obzir postupovne akte,

nakon saslušanja izvještaja suca izvjestitelja,

saslušavši usmena očitovanja tužitelja u glavnom postupku i Komisije EEZ-a,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika,

uzimajući u obzir članak 9., 12., 14., 169., 170. i 177. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske ekonomske zajednice,

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europskih zajednica,

SUD

odgovarajući na zahtjev koji mu je kao prethodno pitanje odlukom od 16. kolovoza 1962. postavio Tariefcommissie odlučuje:

1. **Članak 12. Ugovora o osnivanju EEZ-a proizvodi izravne učinke i daje pravnim subjektima subjektivna prava koja su nacionalni sudovi dužni zaštititi.**

2. **Kako bi se utvrdilo jesu li carine ili davanja s istovrsnim učinkom bili povećani protivno zabrani sadržanoj u članku 12. Ugovora, valja uzeti u razmatranje carine i davanja koje je dotična država članica stvarno primjenjivala na dan stupanja na snagu Ugovora. Takvo povećanje može biti rezultat bilo promjene tarife koja dovodi do klasifikacije proizvoda u razred u kojem je jače opterećen davanjem, bilo povećanja carinske stope.**

3. **O troškovima ovog postupka odlučit će Tariefcommissie.**

Donner Delvaux Rossi

Riese Hammes Trabucchi

Lecourt

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu, 5. veljače 1963.

Tajnik Predsjednik

A. Van Houtte A. M. Donner